

Центральний державний архів-музей
літератури і мистецтва України

**Спаська
Євгенія Юріївна
(1892 – 1980)**

український мистецтвознавець і етнограф

ФОНД № 1289

Опис № 1
справ постійного зберігання

1924 – 1969
(крайні дати документальних матеріалів)

ЗМІСТ

	№№ од.зб.	№№ арк.
Передмова		3 – 5
Список скорочень		6
Іменний покажчик		7
I. Творчі документи Спаської Є.Ю.	1 – 6	8 – 9
II. Документи до біографії Спаської Є.Ю.	7 – 9	9 – 10
III. Зображувальні документи	10 – 12	10
Здавальний опис № 1	13	10

Передмова

Спаська Євгенія Юріївна – український мистецтвознавець і етнограф.
Сестра історика Спаського І.

Народилася 20 грудня 1891 р. (1 січня 1892 р. за новим стилем) в Ніжині (нині Чернігівська область) у родині настоятеля Ніжинського Миколаївського собору протоієрея Георгія (Юрія) Спаського.

У 1910 р. Спаська Є.Ю. закінчила Ніжинську міську жіночу гімназію, у 1914 р. – Вищі жіночі курси (історико-філософський відділ) Гер'є в Москві. Під час навчання товаришувала з Єрмоловою М., Рахманіновим С.

До 1920 р. навчалася в Київському археологічному інституті (у професора Щербаківського Д.М.). Під час першої світової війни працювала на Галичині та Буковині. На початку 1920-х рр. деякий час працювала в Києві разом із Еренбургом І., допомагала голодуючим дітям. Через хворобу змушена була повернутися до Ніжина.

З 1923 р. жила в Києві, навчалася в КХІ. Протягом 1925 – 1926 рр. працювала під керівництвом мистецтвознавця професора Щербаківського Д.М., була співробітником Всеукраїнської Академії наук і Всеукраїнського сільськогосподарського музею в Києві, завідувала кустарним відділом цього музею.

У 1926 – 1931 рр. Спаська Є.Ю. керувала виробництвом у товаристві «Текстильхудожекспорт».

У 1934 р. була репресована й вислана на три роки до Уральська в Казахстані. Протягом життя в Казахстані практично не займалася науковою роботою, окрім праці над колекцією мідних скіфських котлів (працювала під керівництвом ленінградського археолога професора Руденка С.І.).

У 1938 – 1945 рр. керувала майстернями-артілями в Алма-Аті, працювала в музеї. У 1948 – 1961 рр. працювала в Казахському державному

педагогічному інституті імені Абая – спочатку в методичному кабінеті та як секретар Вченої Ради, потім як завідувачка аспірантури.*

У 1950-х рр. була реабілітована.

Спаська Є.Ю. виконала важку але вкрай важливу роботу першопрохідця, розробивши систему класифікації та типологізації орнаментики кримсько-татарської вишивки, якою користуються дослідники і сьогодні. Її науковим розвідкам та працям притаманні чітка структура та послідовність. Основні наукові праці: участь у підготовці та виданні збірок «Народне мистецтво Галичини та Буковини та Земський союз» (1917 р.), «Кахлі Чернігівщини XVIII — XIX ст.ст.» (1927 р.), «Гончарські кахлі Чернігівщини» (1928 р.), «Татарские вышивки Старо-Крымского района», «Старо-Крымские узоры», «Матеріали до історії фарфорової фабрики А. М. Миклашевського (1839 – 1861 рр.)», «Господарство крелевецьких скупників Риндіних», статті про період бубнівського посуду та історію фарфорової фабрики Миклашевського А.М. та ін.

Померла Спаська Євгенія Юріївна 12 вересня 1980 р. в Алма-Аті (нині Алмати, Казахстан).

До ЦДАМЛМ України документи фонду були передані Білоцерківською Катериною Іллівною за дорученням Спаської Є.Ю. у 1969 р. та особисто Спаською Є.Ю. у 1971 р. У серпні 2013 р. документи були взяті на науково-технічне опрацювання, в результаті якого створено опис № 1 на 13 од. зб. за 1924 – 1969 рр.

У розділі «Творчі документи Спаської Є.Ю.» зберігається конспект «Лекція Д. М. Щербаковского на выставке ковров в гор. музее Киева», текст доповіді на семінарі у Київському археологічному інституті «Статистично – описовий метод праці з масовим матеріалом з народного мистецтва», стаття

* ЦДАМЛМ України – ф. 1289, оп. 1, од. зб. 4, 7. Словник художників України. – К.: 1973. С. 217.

«Рисунки современных крестьянок в кустарной и домашней промышленности Украины», списки власних наукових праць, зошити зі спогадами «Д. М. Щербаківський – мій вчитель і керівник».

Наступна справа містить лист Спаської Є.Ю. до Шумінової О.П.

Розділ «Документи до біографії Спаської Є.Ю.» містить документи про навчання у Київському археологічному інституті: науковий звіт, нотатки, список документів Спаської Є.Ю. (рукописи, фотографії, альбоми, листи), переданих в архів ІМФЕ АН УРСР, складений власноруч та документи про Щербаківського Д. М.: текст доповіді Новицького О. П. на зборах із нагоди півріччя з дня смерті етнографа та біографічна довідка, складена Мороз Г.В.

У розділі «Зображувальні документи» зберігаються індивідуальні фотографії Спаської Є.Ю., фоторепродукція [Лесючевський В.І.] [Автопортрет] та фотографії невстановлених будівель

Фізичний стан документів задовільний. Документи опису опрацьовані згідно з методичним посібником «Робота з документами особового походження». – К.: 2009.

Передмову склала:
провідний спеціаліст
відділу довідкового апарату
та обліку документів
28.08.2013 р.

Т.Л. Пуганова

Список скорочень

авт.	авторська
АН	Академія наук
б/д	без дати
ІМФЕ	Інститут мистецтвознавства, фольклора та етнографії
КХІ	Київський художній інститут
маш.	машинопис
р.	рік
УРСР	Українська Радянська Соціалістична Республіка

Іменний покажчик**№ № од. зб.**

[Лесючевський В.І.]

11

Мороз Г.В.

9

Новицький О.П.

9

Шумінова О.П.

6

Щербаківський Д.М.

1, 5, 9

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора ЦДАМЛІМ України

Т.М. Малярчук

10.10.2013 р.

ФОНД № 1289**Спаська
Євгенія Юріївна****(1892 – 1980)****український мистецтвознавець і етнограф****ОПИС № 1**

справ постійного зберігання

1924 – 1969

(крайні дати документів)

Надходження згідно з актами: № 544 від 26.09.1969 р., № 611 від 09.03.1971 р.

№ пп	Заголовок справи	Дати документів в	К-сть док.	К-сть арк.	Прим ітки
	I. Творчі документи Спаської Є.Ю.				
1.	«Лекція Д. М. Щербаковського на виставке ковров в гор. музеє Киева». Конспект. Автограф.	1924	1	2	

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк.	Примітки
2.	«Статистично – описовий метод праці з масовим матеріалом з народного мистецтва». Текст доповіді на семінарі у Київському археологічному інституті. Автограф. Додаток: нотатки.	1926	2	23	
3.	«Рисунки современных крестьянок в кустарной и домашней промышленности Украины». Стаття. Маш. з авт. правкою.	1933	1	9	
4.	Списки власних наукових праць. Автограф.	1969	2	26	
5.	* * * «Д. М. Щербаківський – мій вчитель і керівник». Спогади. Зошити. Автограф.	1927–1964	3	91	
6.	* * * Лист Спаської Є.Ю. Шуміновій О.П.	б/д	1	2	
7.	II. Документи до біографії Спаської Є.Ю. Документи про навчання у Київському археологічному інституті: науковий звіт, нотатки.	1926 – 1927	2	2	

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк.	Примітки
8.	Список документів Спаської Є.Ю. (рукописи, фотографії, альбоми, листи), переданих в архів ІМФЕ АН УРСР, складений власноруч. * * *	1962–1965	2	2	
9.	Документи про Щербаківського Д. М.: текст доповіді Новицького О. П. на зборах із нагоди півріччя з дня смерті етнографа та біографічна довідка, складена Мороз Г.В. Автограф. III. Зображувальні документи	1927, 1964	2	5	
10.	Індивідуальні фотографії Спаської Є.Ю. * * *	1964, 1965	2	2	
11.	[Лесючевський В.І.]. [Автопортрет]. Фоторепродукція.	б/д	1	1	
12.	Фотографії невстановлених будівель. * * *	б/д	2	2	
13.	Здавальний опис № 1.	1972	1	3	

В даний опис № 1 з № 1 по № 13 внесено 13 (тринадцять) одиниць зберігання, 22 (двадцять два) документи на 170 (ста сімдесяти) аркушах.

Опис склала:
провідний спеціаліст
28.08.2013 р.

Т. Л. Пуганова

СХВАЛЕНО
Протокол ЕПК ЦДАМЛМ України
від 10.10.2013 р.
№ 9

Прийнято на державне зберігання до архіву-музею 13 (тринадцять) одиниць зберігання, 22 (двадцять два) документи на 170 (ста сімдесяти) аркушах.

Документи передала:
провідний спеціаліст
03.09.2013 р.

Т. Л. Пуганова

Документи прийняла:
начальник відділу
забезпечення збереженості
документів
03.09.2013 р.

Л. Д. Харалампова